

Beheersplan deel 1 Tuinhistorische waardering

Het Regelink te Hengelo (gld.)

Onderzoek voor de opleiding Tuinkunst en Parken van de Hoge school te Utrecht

In opdracht van [] en []

Omvat tuinhistorisch onderzoek landgoed het Regelink

Uitgevoerd door []

December 2007

Inhoudsopgave

Inleiding		
1	Algemene gegevens	4
2	Planologisch kader	5
3	Toegankelijkheid en openstelling	6
4	Oriëntatie	7
5	Geomorfologie, bodem – en waterhuishouding	8
6	Cultuurhistorie	11
6.1	Oudste geschiedenis	
6.2	1832-1849 J.A. baron van Heeckeren	
6.3	1849-1896 Adrien Charles Guillaume de Veye	
6.4	1896-1926 Roerige jaren	
6.5	1926 tot 1935 gravin Dumonceau	
6.6	1940- nu Jongste geschiedenis	
7	Natuur	20
8	Conclusie en cultuurhistorische waardering	21
9	Nawoord	23
Bijlage 1 Bronnen		

Inleiding

Ten Noorden van Hengelo gld ligt op de rand van de bebouwing de buitenplaats het Regelink. Van het Regelink wordt al omstreeks 1400 melding gemaakt in de geschiedenis, het is dan nog een boerderij. Het Regelink kent een roerig verleden dat niet altijd even positief is. Het landgoed is vaak van eigenaar gewisseld en regelmatig als speculatieobject gebruikt. Duidelijk is dat dit voor het gebouw, de opstallen en de gronden een zware beproeving is gebleken.

Gaande het historisch onderzoek zijn veel dingen duidelijk geworden aangaande de ontwikkelingen van het landgoed en de verschillende tijdslagen in de tuin. Iedere afzonderlijke eigenaar heeft zijn eigen stempel op het landgoed gedrukt. Soms werd het beter maar helaas, meestal slechter.

Is het Regelink daarmee een buitenplaats geworden die historisch niet van belang is of er niet toe doet? Integendeel, in dit document wordt duidelijk dat er veel verrassing, liefde, leed, hebzucht, verduistering en spookverhalen rond het Regelink hangen. Mooie verhalen en een rijke geschiedenis wiens sporen tot op de dag van vandaag zijn terug te vinden op het landgoed.

Jacob Adolph baron van Heeckeren heeft samen met zijn vrouw Hendrica Bernarda Hummelinck een prachtige buitenplaats gebouwd in neoclassicistische stijl en de gronden eromheen met weinig geld maar met veel liefde en gevoel gevormd tot een schitterende buitenplaats. Deze buitenplaats is na 175 jaar niet verloren, maar om de ziel van het buiten te vinden zal men zich moeten verplaatsen in de gedachte van Jacob Adolph van Heeckeren en zijn liefde Hendrica Bernarda Hummelinck.

1 Algemene gegevens

Landgoed het Regelink
Regelinklaan 3
7255 DA Hengelo gld

Eigenaren, woonachtig op het landgoed:

J [redacted] J en J [redacted] J
J, J en J

Beheer:

Amazing Gardens consultancy

J [redacted] J

Krönerweg 1 3951 BP Maarn

Kadastrale gegevens onder Sectie N:

469 Woonhuis, tuin, laan en bos

468 Koetshuis, stal, tuin en paardenweide

471 en 467 Zijn onder erfpacht uitgegeven met woonbestemming
aan de [redacted] J

Status:

Het hoofdegebouw is een rijksmonument en wordt in het rijksregister als volgt beschreven:

Neoclassicistisch, bakstenen landhuis van de van Heeckerens, blijkens een steen uit 1832. De voorgevel heeft zijrisalieten en een midden risaliet met houten fonton. De ingang wordt omlijst door dubbele pilasterstellingen met een hoofdgestel. Ramen uit de bouwtijd. Dakkapellen met vleugelstukken en frontons. Tegen de achtergevels moderne aanbouwsels.

De eigenaren kunnen aanspraak maken op de rechten en plichten die een pand met monumentstatus met zich meebrengt. De specificatie is uitvoerig omschreven bij de monumentendienst en is verder niet relevant voor dit document.

De tuin valt onder de natuurschoonwet 1928. De eigenaren kunnen aanspraak maken op de rechten en plichten inzake het beheer van de grond waarbij de rechten voornamelijk op het fiscale vlak berusten en de plichten op de instandhouding van het erfgoed.

Situatie rond 1900

2 Planologisch kader

Het planologisch kader van de buitenplaats beperkt zich tot de huidige 5 ha grond welke in eigendom is van de familie. Tevens is in het plan de grond van [REDACTED], [REDACTED] betrokken vanwege de ligging van de daar gelegen bosvijver, een van de oudste oorspronkelijke elementen. Deze grond heeft tot 3 jaar geleden ook tot het landgoed behoort. Doch zijn de oorspronkelijke grenzen van 17 ha. mogelijk in de toekomst weer relevant.

Daar dit de aankoop van gronden in de omgeving met zich meebrengt is dit momenteel nog niet aan de orde. Toch zal gaande de tuinhistorische waardering duidelijk worden dat de mogelijkheid tot herstel klein maar niet geheel ondenkbaar is.

Landgoed het Regelink bevindt zich ten noorden van het dorp Hengelo in de provincie Gelderland. Aan de zuidzijde, met de achtertuinen tegen de Regelinklaan bevindt zich de woonwijk de Heurne, een villabebouwing daterend uit de zeventiger jaren. Ten westen is het uitzicht op de Vordenseweg nog vrij, maar er zijn vergaande plannen om hier een nieuwe woonwijk te bouwen. Waarschijnlijk zal dit geen negatieve gevolgen hebben voor het zicht richting de Vordenseweg. Ten noorden is de weilandstructuur nog intact met de boerderijen Hiddink en Bannink. Ten oosten is het beeld nog redelijk intact.

De wegen rondom het Regelink zijn smalle 60km. landwegen, die gekenmerkt worden door zeer weinig verkeersdruk. De Vordenseweg ten westen is de enige drukke verkeersader maar de eventuele negatieve gevolgen daarvan zijn op het Regelink nauwelijks merkbaar. Buiten de bebouwing aan de zuidzijde zijn er de afgelopen 200 jaar weinig wijzigingen in het landschap rondom het Regelink geweest.

3 Toegankelijkheid en opstelling

Het Regelink is in een particulier bezit en derhalve niet toegankelijk voor publiek. Vanuit een oude gewoonte is de Regelinklaan publiek toegankelijk en wordt deze door de buurt gezien als wandel- en fietspad. Nadrukkelijk dient in dit document vermeld te worden dat dit geen verworven recht is maar een situatie die, vooralsnog, gedoogd wordt. Gezien de vitaliteit van de laan en het extra onderhoud aan de bomen, die openstelling met zich mee brengt, is het niet uitgesloten dat de laan in de toekomst afgesloten wordt. Discussie in deze loopt momenteel met de gemeente Bronckhorst.

Regelinklaan huidige situatie

4 Oriëntatie

Het Regelink is een buitenplaats gelegen ten noorden van Hengelo Gld. Het is een landgoed uit 1832 opgericht door Baron Jacob Adolph van Heeckeren en zijn vrouw Hendrica Bernarda van Heeckeren – Hummelick. Het gebouw is opgericht in een neo-clasisistische stijl en wordt, in de regio, omschreven als een “deftig huis”, wat zeer terecht is. Het landgoed omvat 5 ha. grond en kent hierop diverse bebouwing die helaas moet worden aangemerkt als ontsiering van het totaal. De aanbouw van de toren aan de achterzijde van het hoofdgebouw in 1926 is al geen verfraaiing meer, maar hierna gaat het met het Regelink bergafwaarts. Diverse schuren en stallen worden opgetrokken in uiteenlopende stijlen en materialen.

Onderzoek in de archieven van de gemeente Bronckhorst geeft inzicht in de ontstaansgeschiedenis van de bijgebouwen.

- 1926 archief nummer 39 Blauwdruk Aanbouw zolderkamers, gravin Dumonceau.
- 1926 archief nummer 40 Blauwdruk Aanbouw toren, gravin Dumonceau.
- 1973 archief nummer 1613 I-1 Pensionbestemmingsaanvraag met huidige plattegrondindeling
- 1975 dossier nummer 9 Oprichten veestallen, H.J. Ketels. Door te natte gronden verplaatst naar andere locatie.
- 1983 dossier nummer 138 Oprichten schuur, huidige werkplaats, R.S.S. Smink.
- 1988 dossier nummer 240 Sloop schuur en stal van Ketels, verkoop koetshuis, Bouw van het Chalet / logement met als enige beperking dat het zicht richting de Vordenseweg onaangetast moet blijven. J.C. Cornelissen
- 1994 dossier nummer 403042 Oprichten paardenstal, J.C. Cornelissen

Ondanks de monumentstatus worden in rap tempo vanaf 1988 de bijgebouwen gesloopt en, met goedkeuring van de gemeente Hengelo, het koetshuis verbouwd en diverse bijgebouwen opgericht, legaal en illegaal, zonder enig respect voor de omgeving en met een verkeerde schaal en bouwstijl.

Thans kent het Regelink hierdoor de volgende bijgebouwen:

- Het koetshuis
- Het logement met fietsenberging
- De werkplaats
- De paardenstal

Zonder toestemming maar in de huidige situatie gedoogd zijn:

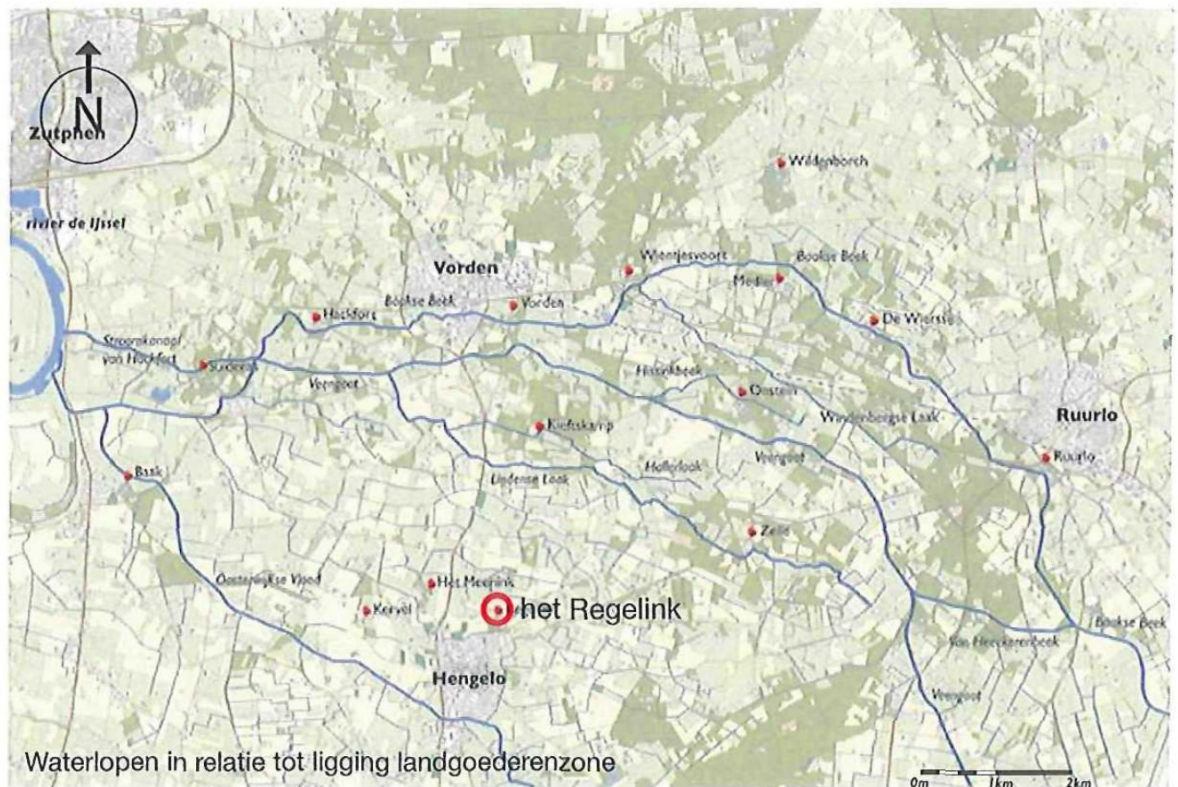
- Het zwembad
- De tuinberging naast het zwembad
- Het haardhok

Met de verkoop van het Regelink aan de huidige eigenaren gaat de familie Cornelissen zelf naast de buitenplaats wonen. Op erfpacht wordt een deel van de grond bebouwd met een nieuw pand, welke eveneens de stijl van de buitenplaats niet weet te raken.

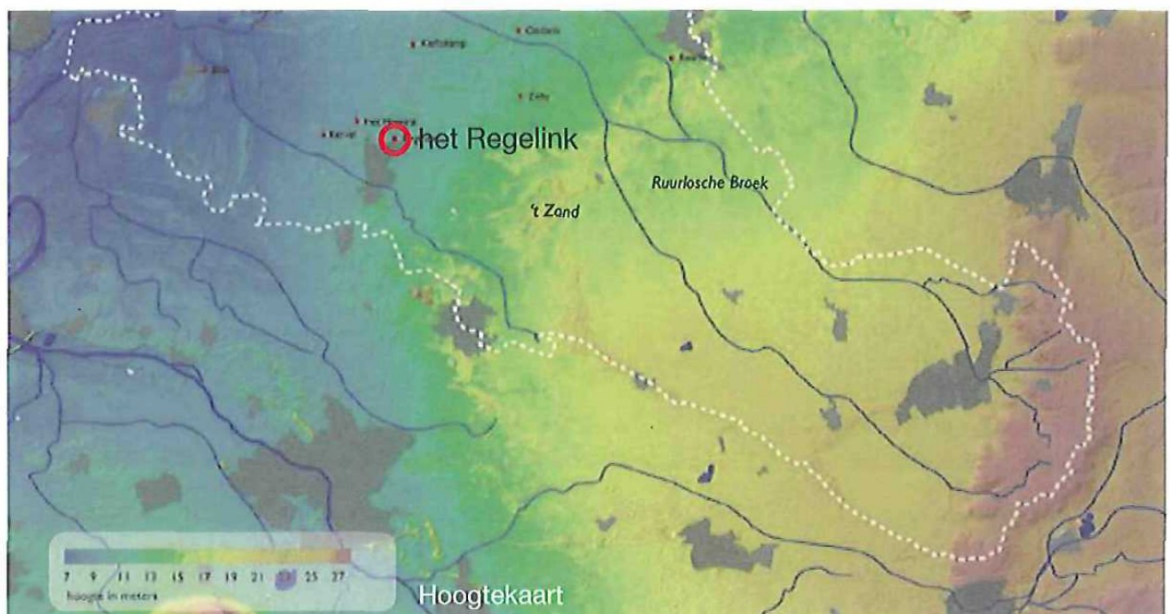
5 Geomorfologie, bodem en waterhuishouding

Het Regelink staat in relatie met de overige landgoederen tussen Hengelo en Vorden. Al vanaf 1200 is er sprake van het vestigen van boerderijen en kastelen op plaatsen die van belang waren voor de waterhuishouding in het gebied tussen Hengelo en Zutphen. Landgoed het Regelink vormt met zijn ligging onderdeel van een uitgestrekt georganiseerd gebied met betrekking tot de waterhuishouding in de regio.

De onderstaande kaart toont de waterlopen in de betreffende regio en de ligging van de landgoederen.

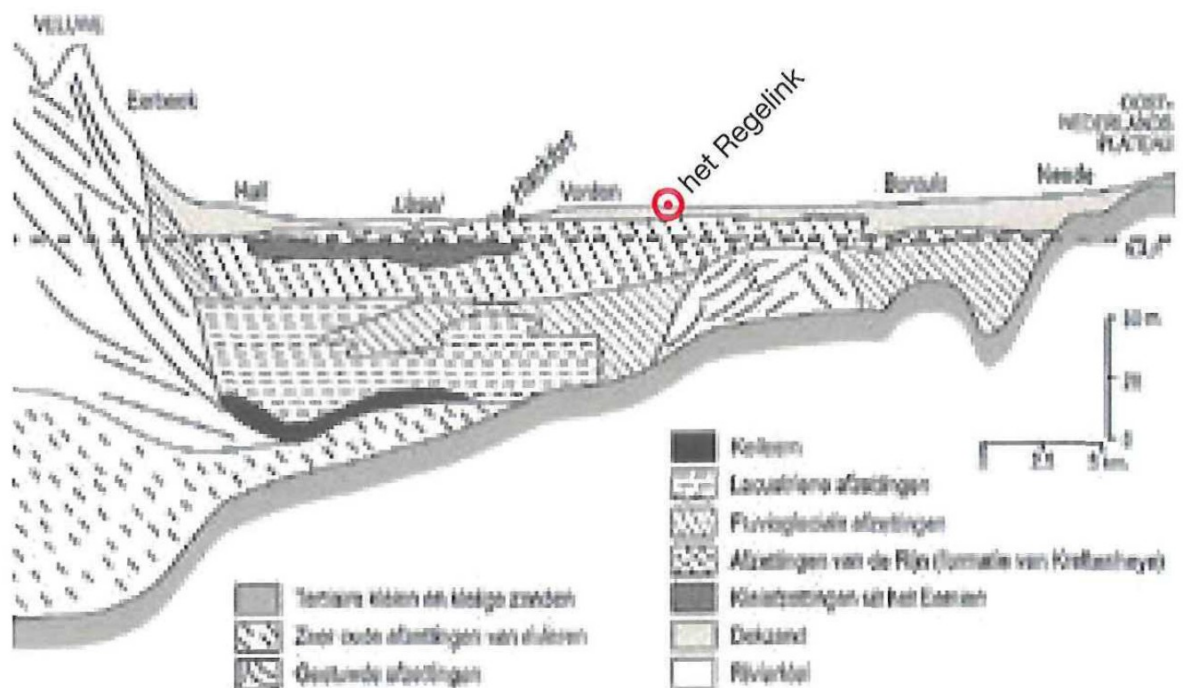
Op de hoogtekarte van de omgeving is te zien dat het Regelink zich op ongeveer 12 meter boven NAP bevindt. Belangrijker is de ligging ten opzichte van de dekzandgebieden ten oosten.

In het oosten bevindt zich het Oost Nederlands plateau, met een moeilijk doordringbare Pleistocene leemlaag. Hierdoor infiltreert regenwater moeilijk in de bodem en wordt het via de oude smeltwaterdalen snel afgevoerd naar het westen. Het jonge ijzerrijke grondwater vormt beekjes. Een ander deel van het regenwater infiltreert in de diepe grondwaterstroom, verrijkt door kalk en ijzer. Het wordt vervolgens getransporteerd naar de kwelgebieden ten westen. In het noordelijk deel van het plangebied bestaat er een vrij regelmatig patroon met betrekking tot de bodemsamenstelling. In het zuidelijk deel, o.a. rond Hengelo is het patroon kleinschalig en versnipperd.

Deze kleinschaligheid was een belangrijke voorwaarde voor het gebruik en de bebouwing. Sinds de vroege middeleeuwen is hierdoor het kleinschalige kempen landschap ontstaan en later het landgoederen landschap. Binnen dit kleine gebied zijn veel verschillen in het reliëf waarneembaar met o.a. parallelle ruggen met rondgaande structuren en dekzandkopjes. Deze structuren zijn over het algemeen gebruikt in de vormgeving en waterhuishouding van de verschillende landgoederen. Allen hadden zij overeenkomstig dat ze zeer rijke landbouwgronden onder zich hadden. Rond Hengelo is er sprake van een landschap gevormd door essen. Essen zijn een soort enken die nog herkenbaar zijn vanuit de historische vorming van het dorp. Vanuit de kerk in het centrum is het dorp gevormd naar het uitwaaiende patroon van de essen. De esgebieden werden omgeven door bossen en lanen. De structuur van het Regelink past hierin en moet als zodanig cultuurhistorisch op waarde worden geschat. Met name het vrijwel onaantaste zicht ten noorden en ten westen zijn kenmerkend voor de essencultuur.

Specifiek voor de omgeving van Hengelo is dat de dekzandruggen hier een trechtervorm hebben. Hier werd van nature veel water verzameld. De opstuwing leidde tot de afzetting van "beekklei", lemige laagjes in de dekzandlaagtes, een goede basis voor de landbouw. Op de flanken van deze laatste dekzandruggen zijn de landgoederen Kervel, Meenink en het Regelink gebouwd. Het onderstaande kaartfragment geeft met de gele stippellijn een begraven stuwwal aan die het grondwater vanuit de diepe laag opstuwt. Het grondwater op het Regelink is in zeer sterke mate ijzerhoudend en dit gaat tot grote diepte.

Dwarsdoorsnede stroomgebied (bron: F. Kerveling Buisman)

De landgoederen in het gebied werden veelal gebouwd aan de waterlopen. Langs de Baaksebeek liggen respectievelijk Huis te Ruurlo, de Wiersse, 't Medler, Wientjesvoort, Kasteel Vorden, Hackfort en Suideras. De Wildenborch behoort tot een ander stroomgebied. Zuidelijk vinden we het Onstein aan de Hissinkbeek voorafgaand aan de Veengoot. Aan de Lindense Laak Huis 't Zelle en de Kieftskamp en rond Hengelo het Regelink, het Meenink en 't Kervel. Alle beken komen samen bij Huis te Baak, het meest westelijke landgoed. Verdwenen zijn de landgoederen Valkenkamp, Stapelbroek, Venhorstink en Het Houtslag.

De ligging van de landgoederen was mede bepalend voor het regelen van de waterhuishouding. Door de loop van oost naar west op bepaalde punten te beïnvloeden ontstonden er zeer goede condities voor land en akkerbouw. Waardoor aanwijsbaar meer geoogst kon worden van de gronden. Mede op de kalkrijke kwelgronden konden soms wel 3 oogsten per jaar worden gehaald. In de vorige eeuw zijn de beekstromen verbeterd en werden de strategische punten van de landgoederen minder van belang. De watermolens werden opgedoekt en een nieuw slotenstelsel gegraven en rechtgetrokken. Het resultaat was eerst bemoedigend maar nu lijdt het tot ernstige verdroging op de zandplaat in het oosten. Deze kaart van 1816 geeft de hoofdstroming van de waterhuishouding weer. Het Regelink wordt op de plek in 1832 gebouwd.

Op het gebied van de waterhuishouding zijn er vier aspecten die cultuur historisch van belang zijn op de landgoederen:

- Vloeiweiden
- Rabattenbossen
- Esthetisch water
- Watermolens

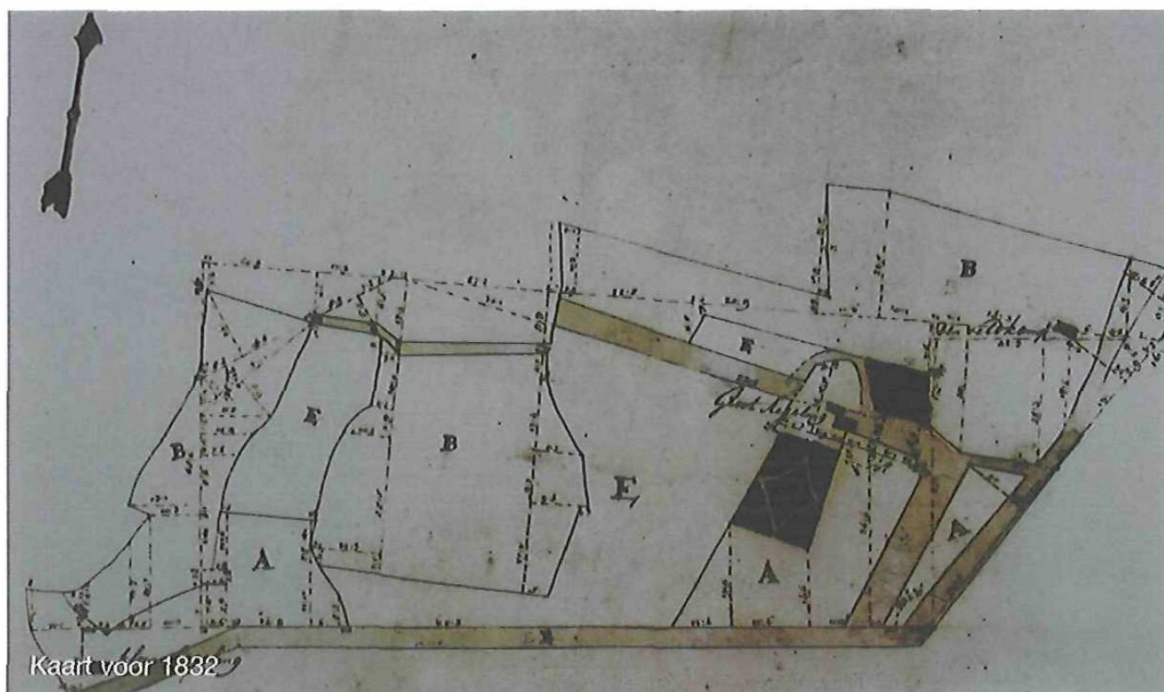
Voor het Regelink geldt dat er wel degelijk sprake is van een stelsel welke overeenkomt met het principe van vloeiweide en rabbatbossen. Dat bij latere vergravingen in de 20e eeuw een aftakking van de Baakse beek de naam van Heeckerenbeek krijgt doet vermoeden dat de baron van Heeckeren betrokken was met het proces van de waterhuishouding. Op het landgoed zijn naast de Regelinklaan diepe greppels aan weerszijde van de bomen. De populierenlaan in het westen is voorzien van een greppel en beplantingssamenstelling zoals werd toegepast bij de rabattenbossen. Alles is nog op zeer kleine schaal aanwezig maar het mag niet worden uitgesloten dat de begroeiing uit de tijd van van Heeckeren rabbatbossen waren, mede door de aanwezigheid van beuken- en eiken productiehout. Ook bestaat de mogelijkheid dat de ingesloten weide in het westen een vloeiweide is geweest. Helaas is het nog niet mogelijk dit als meer te waarderen dan een veronderstelling.

6 Cultuur historie

6.1 Oudste geschiedenis

De geschiedenis van het Regelink gaat terug naar 1313. Het is van oudsher een boerderij die genoemd werd onder de namen Reghesingh en ook wel Reggheningh. In 1650 behoorde de Boerderij aan jonkheer Van Leeuw. In 1809 behoorde de Boerderij aan de Richter van Hengelo, Lambert A. Willink en uit het kadastraal minuutplan blijkt dat tot 1831 de gronden behoren aan zijn zoon Casper Derk Willink, van beroep griffier. Er heeft in die tijd waarschijnlijk een boerderij met heerenkamer gestaan. Wel wordt bij de kadastrale optekening van 1832, voor het landgoed wordt gebouwd, de bosvijver al aangetroffen. Het is derhalve het oudste element van het landgoed welke nu nog op de oorspronkelijke plaats waarneembaar is. Op de onderstaande kaart van voor 1832 is duidelijk hoe de gronden zijn ingedeeld. Groot Regelink is de boerderij. De aanduidingen:

- A weiland
- B bouwland
- E bos

Opvallend detail op een oude kaart voor de bouw van het landgoed. De bosvijver is op deze kaart niet herkenbaar maar op het kadastraal minuutplan is deze wel aanwezig. Deze plattegrond is gefotografeerd op het landgoed en staat daar in een fotolijst. Het is waarschijnlijk dat de geometrische tuin later op het plaatje is ingetekend. Duidelijk is dat het erg oud is.

Het is met dit onderzoek duidelijk geworden dat er, met betrekking tot de tuinhistorie, vier periodes van betekenis zijn geweest:

- 1832 tot 1849 Jacob Adolph baron van Heeckeren en Hendrica Bernarda Hummelinck
- 1849 tot 1896 Adrien Charles Guillaume de Veye en Anna Maria Weerts
- 1926 tot 1935 Cécile Eugénie Marie Aimée gravin Dumonceau, dounairière
Hendrik Nicolaas baron Schimmelpenninck van der Oye
- 1940 - nu Jongste geschiedenis

In 1832 wordt het goed gekocht door de baron Jacob Adolph van Heeckeren en zijn vrouw Hendrica Bernarda Hummelinck. Voorafgaand speelt in de familie van Heeckeren een familiekwesie die van invloed blijkt op de ontwikkeling van het landgoed. Jacob Adolph van Heeckeren wordt verliefd op een Zelfhemse dochter van een dominee, Hendrica Bernarda Hummelinck, en trouwt haar. Voor deze tijd trouwde de baron ver beneden zijn stand en werd derhalve niet waardig geacht de familiebezittingen te erven. Zijn ouders, Evert Frederick baron van Heeckeren van Enghuizen en Henriëtte Jeanette Suzanne Marie gravin van Nassau la Lecq, bezitten kasteel Beverweerd in Odijk en landgoed Enghuizen te Hummelo. Pas wanneer in 1831 Evert Frederick overlijdt kan Jacob Adolph over zijn erfdeel beschikken. Direct daarna koopt hij het Regelink voor fl. 9000. Met het overlijden van Evert Frederick vervallen de landgoederen Beverweerd en Enghuizen aan de jongere broer van Jacob Adolph. Deze familiegeschiedenis is smakelijk opgetekend door Jan Harenberg in het jaarboek *Achterhoek en Liemers*.

Uit de kadastrale optekening en bonnebladen blijkt dat er slechts sprake is van een zeer beperkte tuinaanleg. De meeste gronden van de totaal 17 ha. worden gebruikt als nutsgronden, verpacht of ontgonnen. Alles is er op gericht om geld te genereren van het landgoed. Het vermoeden ontstaat dat er weinig geld was en de baron had gekozen voor de liefde in plaats van het geld. Achteraf is dit misschien een prachtig uitgangspunt daar het gebouw zeer smaakvol is vormgegeven en er een uitzicht was langs de bossen naar de bedrijvigheid op de landerijen. Achter het huis bevonden zich boomgaard, moestuin en een bosvijver met tuin van vermaak.

Op de bonnebladen uit die tijd is te zien dat er met betrekking tot de tuinaanleg een landschappelijke aanzet is gegeven. Er wordt een sloot gegraven langs de moestuin vanuit de

bosvijver en in het padenstelsel voor het huis ontstaat een fraaie landschappelijke krul. Het weiland ten zuidwesten van het landgoed is ingesloten door bos en hakhoutwallen waardoor het idee ontstaat van een open plek in het bos. Vanaf de oprit is hier, komende vanaf het landgoed, een fraaie zichtlijn op het open veld. Midden in het veld bevindt zich momenteel een oude vrijstaande eik. Deze is geprojecteerd in de zichtlijn en laat door zijn vertakking zien dat deze altijd als solitair heeft gediend. Veldonderzoek heeft aangetoond dat deze boom minimaal 180 jaar oud moet zijn, waarschijnlijk is dat de boom ver over de 200 jaar moet zijn.

Ten noorden bevindt zich nog een patroon van heidevelden met hakhoutwallen. Uit het kadastraal minuutplan kan worden afgeleid dat de gronden om het landgoed zeer divers waren. De oorspronkelijk aanwijzende tafel geeft een sterk versnipperd patroon van akkerbouw en weide aan. Het moet in die tijd een prachtig uitzicht zijn geweest met bloemrijke gras- en akkerlanden.

Onlangs zijn er enkele bomen gekapt die na bestudering van de jaarringen terugverwijzen naar deze tijd. De vormen zijn in de huidige situatie, na uitgebreid veldonderzoek, herkenbaar aanwezig. Desalniettemin blijft de vergraving van de sloten in een recht patroon en worden verdere lijnen van betekenis niet aangepast zodat er geen sprake is van een totaalaanleg in landschappelijke stijl. Anders was het bij zijn broer op Enghuizen, die eveneens beneden zijn stand huwde, maar hier een rijke Engelse bankiersdochter voor uitzocht, die een klein fortuin meebracht. Op Enghuizen verrijst een schitterende landschapstuin.

Het Regelink wordt een mooie plek om de oude dag te slijten. Helaas kan de baron van dit alles slechts kort genieten. In 1837 overlijdt hij op het Regelink, kinderloos maar met zijn grote liefde. Hendrica Bernarda blijft nog even wonen op het Regelink waar haar familie bij haar intrekt. Maar kort na het overlijden van de baron wordt het landgoed verkocht op speculatie aan een koopman J.S. Fortuin.

6.3 1849-1896 Adrien Charles Guillaume de Veye

In 1849 wordt het landgoed verkocht aan Adrien Charles Guillaume de Veye, voorheen majoor bij de Genie troepen en nu wethouder van Hengelo. Het is duidelijk dat de militaire orde van de Veye terug te vinden is in de tuinaanleg. De romantische en gevoelige lijnen met de landschappelijke doorzichten worden niet als waardevol genoeg gezien om te behouden en de lijnen lijken strakker en functioneler te worden. De Rode beuken rond het huis die zeker dateren uit de tijd van de Veye en mogelijk nog naar van Heeckeren zijn terug te voeren zijn op de bonnebladen niet terug te vinden, mogelijk waren ze destijds nog niet volwassen genoeg om als massa gezien te worden. De laan van het Regelink naar het westen verdwijnt in zijn geheel. Het is uit overlevering bekend dat dit een prachtige laan van Paardekastanje is geweest waarvan er nog één aanwezig is. Het pad werd door de bewoners van de boerderij ten noord-oosten, familie Weenink, gebruikt voor de gang naar de kerk. De slinger in de laan werd waarschijnlijk aangezet door lindes die beide als twee holle knotten in het huidige gazon staan.

De toegang met de sierlijke slinger, ten oosten, wordt omgezet naar een harde splitsing van gelijkwaardige paden. Daar deze lijn momenteel nog erg duidelijk in het terrein aanwezig is en mede bepalend is voor de huidige infrastructuur krijgt deze ontwikkeling voor het gemak de benoeming, de Vork van De Veye.

In de vork van de Veye wordt een stukje bos bijgeplant met een cabinet vert. Momenteel is hier van het hart, de Paardekastanje met vijf armen, nog zichtbaar aanwezig doch geheel overgroeit door de Amerikaanse eiken. Het pad naar de bosvijver wordt belangrijker en het is aannemelijk dat er een rondgang mogelijk was vanaf de vork van De Veye langs het hoofdhuis en via het koetshuis en de moestuin naar de bosvijverlaan. Vanaf de laan van de bosvijver is het verbindingspad naar de Regelinklaan nog van ondergeschikt belang: de hoofdingang zat duidelijk nog in het oosten.

Samengevat zijn de aanpassingen van de Veye hoofdzakelijk terug te vinden door de omzettingen in infrastructuur, waarvan de gevolgen in het huidige padenstelsel nog terug te vinden zijn.

6.4 1896-1926 Roerige jaren

Hierna wordt het landgoed, in kort tijdsbestek, tot twee maal toe verkocht. Op 30 april 1906 wordt in de Zutphense Courant een veilingadvertentie geplaatst waarin de gronden worden omschreven als:

Binnenkort wordt, wegens sterfgeval publiek verkocht het landgoed "het Regelink". Tusschen Zutphen en Doetinchem, te Hengelo (G), aan den stoomtram van daar naar Zutphen, bestaande uit kapitaal Heerenhuis, met Serre, Koetshuis, Stalling, Schuren, Bouwplaatsje, Wei- en bouwlanden, bosschen met zwaar opgaand hout enz. groot ca. 16 hect.

Het landgoed wordt gekocht door Derk Jansen, koopman en raadslid te Hengelo die tot 1921 eigenaar blijft en het geheel verhuurd waarmee het aannemelijk is dat er geen investeringen hebben plaatsgevonden op het gebied van tuinaanleg.

Aardige anekdote is dat er in het Gelders archief artikelen zijn gevonden die wijzen naar oplichtingspraktijken van Derk Jansen en de rol van Het Regelink daarin. In het jaar van de veilingverkoop van het Regelink schrijft Derk Jansen een grote landelijke loterij uit. Volgens de artikelen zijn de opbrengsten voor deze loterij geheel verdwenen in de zakken van Derk Jansen. Het verhaal doet de ronde dat Derk Jansen het geld wit waste door aankoop van het Regelink. Het Regelink wordt door hem aangekocht voor Fl. 24.055,53. Het wordt hierna enige tijd verhuurd en vervolgens weer van de hand gedaan.

Hierna wordt het Regelink weer betrokken door bewoners van adel. Freiherr von dem Bussche-Hünnefeld en diens echtgenote barones van Westerholt. Het verhaal gaat dat de barones zich in een vlaag van zwaarmoedigheid heeft verdronken in de vijver voor het huis. Hetgeen is onderzocht en ontkracht in het eerder genoemde artikel van Jan Harenberg. Doch rest de interessante vraag: was er een vijver in de voortuin van het Regelink? Op geen enkele kaart, nog in het veld, zijn restanten of aanwijzingen te vinden die in die richting wijzen. De huidige vijver in de voortuin van het Regelink is dermate amateuristisch en gedateerd dat deze niet als zodanig mag worden aangemerkt.

In 1922 verschijnt in de Zutphense Courant het volgende bericht dat inzicht verschaft in de omvang en samenstelling van het landgoed.

*Openbare verkooping
van landgoed Regelink*

*bestaande uit ruim HEERENHUIS en KOETSHUIS, TUIN, BOOMGAARD,
BOUW- en WEILAND, BOSCHGROND, en het bouwplaatsje DE BERKENKAMP,
ter gezamenlijke grootte van 17 ¾ H.A.,
gelegen onder de gemeente HENGELO (G).*

dicht bij het dorp, in rustige, landelijke omgeving;

*bij inzet op VRIJDAG 6 OCTOBER 1922
bij toeslag op VRIJDAG 20 OCTOBER 1922*

*telkens voormiddag: om 11 uur in hôtel LANGERLER aldaar,
ten verstaan van Notaris TH. A. GODDARD te ZUTPHEN.*

*De uitbedongen houtperceelen worden verkocht tezelfder plaatse, onmiddellijk
na den inzet, ongeveer één uur 's namiddags, onder voorbehoud van recht van
naasting door de koopers van den ondergrond.*

*Te bezichtigen op vertoon van een veilingboekje, alle dagen van 10 tot 5 uur,
waartoe men zich vervoege bij H. HISSINK, op de Berkenkamp,
die aanwijzing doet.*

6.5 1926 tot 1935 gravin Dumonceau

In 1926 wordt het landgoed aangekocht door Cécile Eugenie Marie Aimée gravin Dumonceau, weduwe van Hendrik Nicolaas baron Schimmelpenninck van der Oye. Er wordt achter het huis een toren aangebouwd en er worden dakkapellen geplaatst. Op de Bonnebladen uit 1933 is te zien dat er sprake is van tuinaanleg in een moderne of eclectische stijl. De aangebouwde toren aan de achterzijde kan het best worden

omschreven als: "iets te veel van alles". En zo is ook deze eigenschap van de bewoners terug te vinden en een, vrij omvangrijke, tuinaanleg.

Het padenpatroon in het bosperceel ten zuiden, de Harp van Dumonceau, is wel erg veel van het goede voor de relatief kleine oppervlakte. Maar er gebeurt wel het een en ander waarvan de gevolgen nu nog duidelijk herkenbaar zijn maar niet meer als zodanig in gebruik. Er worden flinke bospercelen gekapt, mogelijk uit de bedongen houtpercelen, en de zichtlijnen worden uitgebreid naar de weidevelden van het noorden, waar de heidevelden inmiddels zijn ontgonnen en nu weiland vormen. De toegang naar het landgoed verloopt vanaf dit moment vanuit het zuiden en de oorspronkelijke toegang wordt verwijderd en ingeplant met enkele bomengroepen. Vanaf Hiddink ontstaat een tweede toegang met doorgaande laan richting de bosvijver. Overigens worden tussen Hiddink en Bannink eveneens wegen verwijderd en ingeplant met clusters bomen.

Opvallend detail is dat er ten oosten van het landgoed een nieuwe woning wordt gebouwd (hetgeen mogelijk is geweest door een fout in het bestemmingsplan van de gemeente Hengelo) en de bosvijver in oostelijke richting wordt vergraven en er een lage beplanting wordt aangebracht ten zuiden van de bosvijver waardoor deze vrij komt te liggen. In de kommen van de vergraving worden bomen geplaatst die nog terug te vinden zijn. Wonderlijk genoeg zijn ze twee jaar geleden tijdens een illegale kap van de vorige eigenaar bewaard gebleven. Helaas is hierbij het populierenbosje verloren gegaan. Deze vormden het verbindend element tussen de inrit vanaf Hiddink, geflankeerd door enorme populieren en de bosvijver afgesloten door enorme populieren.

In deze periode wordt de moestuin uitgebreid en voorzien van een geometrisch padenpatroon. Het is aannemelijk dat hierbij ook de tuinmuur gebouwd is. De uitbreiding vindt plaats richting het noorden en eindigt op de plek waar zich thans de tuinmuur bevindt.

Dat de intrek van de gravin Dumonceau is samengegaan met grootschalige kap blijkt ondermeer uit het feit dat de gehele laanbeplanting van de Regelinklaan en de toegangslaan ten zuiden opnieuw wordt aangeplant met om en om Beuk en Amerikaanse eik, als een alleé doublé in driehoeksverband. Uit overlevering is bekend dat dit destijds door de Veye was ingeplant met Beuk en Fijnspar. Het bos wordt grotendeels gekapt waarbij een sierlijk padenpatroon wordt gerealiseerd dat geflankeerd wordt door beuken.

Opvallend is dat de oude beuken, die vrijwel allemaal nog aanwezig zijn, getopt zijn op ca. 12 meter hoogte. Nader onderzoek wijst uit dat de beuken te veel concurreerden met de laanstructuur van de Harp van Dumonceau. Als een soort bosquet zijn de bomen binnen de lanenstructuur getopt. Van deze ingreep zijn de gevolgen nu merkbaar, er zijn veel gevaarlijke bomen met plakoksels en zware dubbele koppen in het bos.

Ten westen van het padenstelsel is de laan naar de bosvijver, vanaf de vork van de Veye, aangepast. De ronding sluit qua stijl duidelijk aan bij de harp van Dumonceau. Langs deze laan staan enorme populieren die door de gravin moeten zijn geplant. De huidige vorm van het bosperceel wordt nog steeds gekenmerkt door deze vorm. Achter de tuinmuur worden tamme kastanjes en naaldbomen geplant, mogelijk om de nieuwe bebouwing ten westen uit het zicht te halen.

Aan de voorzijde van het pand is op het bonneblad een bosbegroeiing opgetekend. Uit foto's blijkt dat dit geen juiste weergave is. Het gebouw wordt geflankeerd door enorme rode beuken die het gebouw aan de achterzijde, waar de toren is aangebouwd, omzomen. Onder de enorme beuken door is er zeker zicht op de landerijen ten noorden maar de aanblik vanuit het westen is adembenemend. Het neoclassicistische huis omsloten door de zware beuken is van éénvoudige schoonheid. De beuken zijn door foto's en veldonderzoek met enige zekerheid toe te schrijven aan van Heeckeren. De zeer smaakvolle compositie past ook veel meer bij van Heeckeren dan bij de Veye. Dat ze nu voor het eerst als bosperceel aangemerkt worden op een bonneblad is toe te schrijven aan het feit dat de bomen zeer breed zijn uitgegroeid en elkaar bijna beginnen te raken.

Als de gravin in 1935 overlijdt erft haar dochter, Cornélie Marie Henriëtte Antonia Gustavine Dumonceau, het Regelink. Zij trouwt in 1940 met Maximiliaan Robert baron van Bentinck tot Buckhorst, het echtpaar vestigt zich op huize Beerse bij Ommen. Het Regelink komt leeg te staan.

6.6 1940- nu Jongste geschiedenis

Het gaat vanaf dit moment, zoals met vele buitenplaatsen in Nederland, bergafwaarts. Helaas voor het Regelink wordt het buiten onvoldoende als waardevol gezien door vrijwel alle betrokken partijen.

Het landgoed wordt naast vele malen verkocht ook gebruikt voor o.a.:

- Inkwartieren militairen in de WO 2
- Verzorging ouden van dagen, naar spirituele ideologie (waarschijnlijk zwervers en dronkelappen)
- Kamerverhuur
- Siddha huis, transcendente meditatie beweging, zweefde rond in hoge sferen
- Hotel pension het Regelink tot 2004

Vanaf 1940 is er alleen verval te constateren op de buitenplaats. Bonnebladen laten iedere keer het verdwijnen van een stukje tuinaanleg zien. Gewoon omdat het bos groeit en er geen noemenswaardig onderhoud wordt toegepast. Voordeel is dat er ook geen noemenswaardige afbraak aan de herkenbare tijdslagen wordt toegebracht.

Pas als de eigenaren dhr. J.C. Cornelissen en mevr. A.C. Blom het Regelink gaan exploiteren als hotel/pension wordt er weer geïnvesteerd in de, inmiddels, buitenplaats. De gronden zijn gereduceerd van 17 ha naar 5 ha. Van de tuin van de gravin Dumonceau is helaas weinig meer herkenbaar. De padenstructuur komt voort uit een segment van de harp van Dumonceau. Het bos is geannexeerd door een enorme esdoornpopulatie. De vork van de Veye is terug te vinden vanuit een monumentale beuk.

De prachtige Rode Beuken van de baron van Heeckeren hebben plaats gemaakt voor een bloemenborder met buxushaagjes aan de zuidzijde en fruitbomen met een enorme plataan aan de Noordzijde. Opvallend is dat de grootste afbraak van het cultureel erfgoed plaatsvindt wanneer er weer geld in het buiten wordt geïnvesteerd. De familie Cornelissen laat een waar bombardement van legale en illegale bijgebouwen neer regenen op de buitenplaats. Door de bestemmingsverandering en de daarbij behorende brandvoorschriften verandert het aanzien van het pand. De serre wordt ontdaan van zijn overdekt balkon en voorzien van een brandtrap. Het plastic witte hek dat rond de tuin geplaatst was in stijl van de tv serie Dallas, spant de kroon en is illustratief voor de doorgevoerde "huisstijl".

In 2004 gaat de buitenplaats het Regelink over in eigendom naar de huidige bewoners. Van de resterende 5 ha. wordt een deel uitgegeven op erfpacht aan de fam Cornelissen, die inmiddels op Regelinklaan nummer 7 zijn gaan wonen. De grond ten zuid-westen, met inbegrip van de bosvijver, worden bebouwd en voorzien van een tuin. De restanten van het landgoed zijn voor een leek onmogelijk op waarde te schatten. De liefde van de baron van Heeckeren voor zijn vrouw Hendrica Bernarda Hummelinck is niet meer zichtbaar op het landgoed.

7 Natuur

De natuur op het Regelink kenmerkt zich door zware boomopstand en weidevelden. Van enige stinseflora is geen sprake meer. De Regelinklaan staat op instorten en de waardering voor de bomen in de laan is slecht.

Op het Regelink worden de volgende planten, schimmels en dieren waargenomen:

BOMEN:

Rode beuk, Groene beuk, Hollandse eik, Amerikaanse eik, Linde, Paardekastanje, Tamme kastanje, Treur berk, Berk, Els, Plataan, Populier, Esdoorn, Hoogstamfruit peer en kers, Walnoot, Fijnspar, Douglasspar

HEESTERS:

Laurier, Hortensia, Rododendron, Vlinderstruik, Struikroos, Buxushaag, Forsythia, Sering, Camelia, Vlier, Braam, Haagbeuk, Laagstam fruit appel/peer/pruim, Leifruit appel/peer/pruim, Hazelaar, Meidoorn, Krentenboom, Fluweelboom, Hulst, Taxus, Kronkelhazelaar

KRUIDACHTIGEN:

Vingerhoedskruid, Brandnetel, Ooievaarsbek, Hondsdraf, Wijfjesvaren, Dovenetel, Klimop, Margriet, Distels, Zuring, Zevenblad, diverse sierborderplanten, Klaproos, Korenbloem, Springbalsemien

BOL EN KNOLGEWAS:

Boshyacint, Sneeuwklokje, Narcis, Anemone blanda, Crocus, Dahlia, Gladiol

SCHIMMELS:

Eikhaas, Honingzwam, Reuzezwam, Ruige weerschijnzwam, Meniezwam, Inktzwam, Elfenbankjes

ZOOGDIEREN:

Egel, Haas, Mol, Vleermuis, Ree, Eekhoorn, diverse muizensoorten

VOGELS:

Buizerd, Specht, Duif, Kauw, Diverse mezensoorten, Ekster, Merel, Uil, Roodborstje

AMFIBIËN en REPTIELEN:

Kikker, Pad, Salamander

8 Conclusie en cultuurhistorische waardering

De grote lijn rond het Regelink, het gevormde landschap op de essen, is duidelijk zichtbaar gebleven. Met dit tuinhistorisch onderzoek mag geconcludeerd worden dat dit misschien wel één van de belangrijkste cultuurhistorische elementen is. De baron van Heeckeren wist het uitzicht over de diverse landerijen op waarde te schatten en verrijkte dit met enkele fraaie landschappelijke lijnen en doorzichten.

De oude bosvijver is onlangs vrij lomp vergraven maar gelukkig zijn de overhangende bomen die gebruikt zijn door de gravin Dumonceau bewaard gebleven. Deze plek is historisch als zeer waardevol aan te merken voor de complete tuinhistorie. Van Heeckeren gebruikte de vijver als waterbouwkundige verbinding voor de waterhuishouding van de moestuin. De Veye nam de moeite met "de vork van de Veye" de vijver te ontsluiten. En de gravin Dumonceau liet op verfijnde wijze de vijver vergraven in landschappelijke stijl.

Het landgoed wordt momenteel uitsluitend ontsloten vanuit het zuiden via de Regelinklaan. De infrastructuur bestaat nu uit een samenraapsel van alle tijdslagen zonder deze op enige wijze herkenbaar te laten zijn. De logica ontbreekt en men moet omrijden naar het landgoed over een asfaltweg. Het landgoed is gebouwd vanuit het idee ontsloten te worden vanuit het westen. Deze mogelijkheid bestaat niet meer en ook de achter uitgang naar het oosten is opgeheven. Deze lijnen zijn in de huidige situatie niet te herstellen. Het zou logischer zijn de entree vanaf de Regelinklaan loodrecht naar de serre te trekken en de overige paden ondergeschikt te maken of zelfs geheel op te heffen.

De moestuin is heden ten dage in een miniatuurvorm teruggebracht. Het overige volume is herkenbaar maar heeft als functie paardenbak. Aan de zuidzijde is een sloot hergraven. De tuinmuur is gedeeltelijk weer in gebruik voor leifruit. De slotenstructuur mag hier nog verder uitgebreid worden naar het idee van van Heeckeren. Door sloop van wat bijgebouwen en lichte kapwerkzaamheden is met een kleine ingreep een historisch verantwoorde, grote slag te slaan. In grote lijn mag de beginperiode van de baron van Heeckeren aangemerkt worden als historisch de belangrijkste. Op zich een opmerkelijke conclusie daar het de oudste tijdslaag omvat op het landgoed. De tijdslaag van de Veye is zichtbaar in enkel bomen en aanpassing aan de lanen structuur.

De tijdslaag van Dumonceau laat zich herkennen in het bomenbestand, de Regelinklaan, de tuinmuur en de bosvijver. Helaas is het onmogelijk de laag van Dumonceau terug te halen of inzichtelijk te maken daar de padenpatronen zijn opgegaan in zwaar bosbestand.

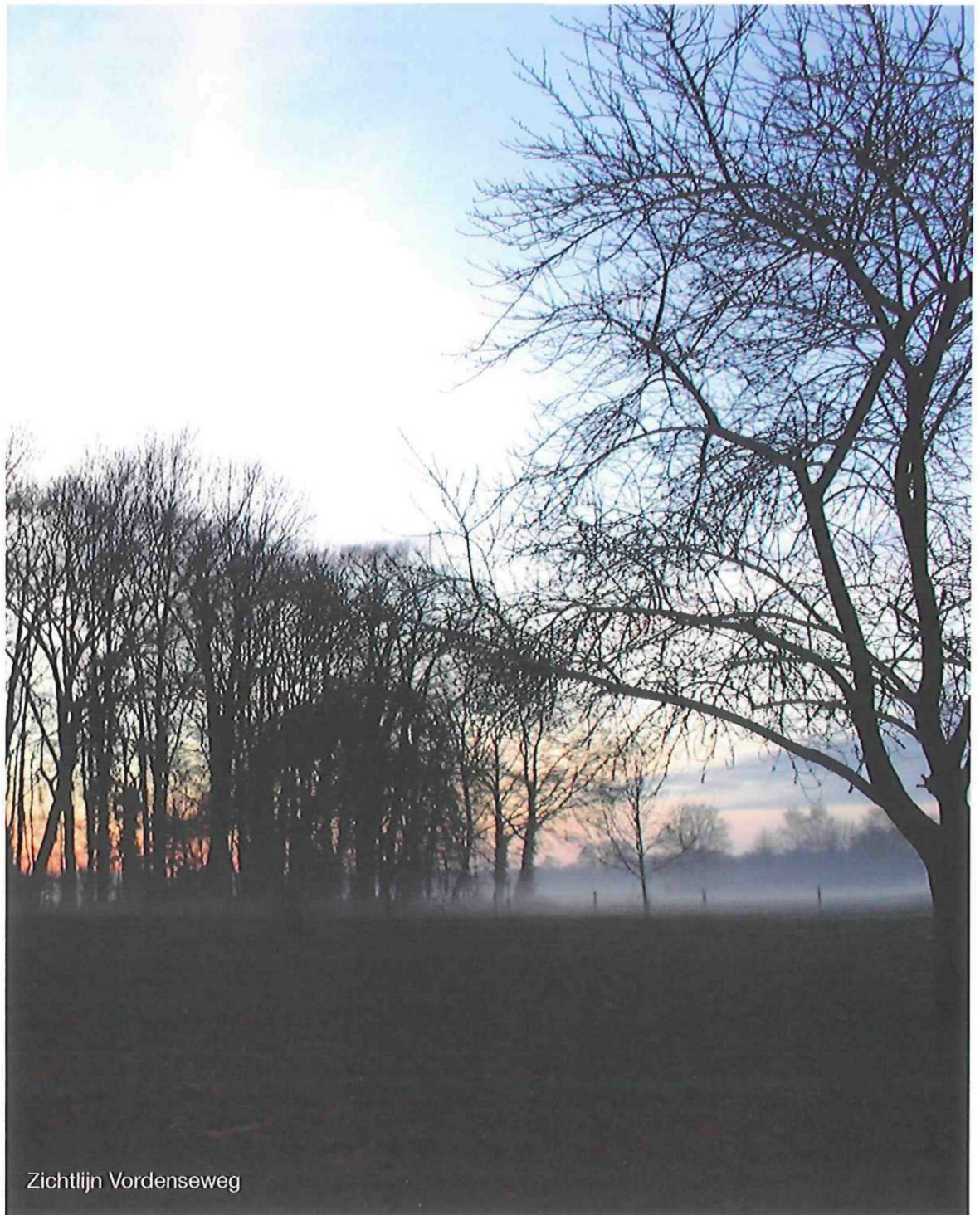

Bloemenweide huidige situatie

De huidige bewoners spelen met de gedachte in een later stadium gronden aan te kopen in de omgeving en hierop mogelijk biologisch te gaan boeren. De door hen aangegeven grenzen van aankoop komen wonderwel exact overeen met de oude structuur van het landgoed in de tijd van de baron van Heeckeren.

Het is dus niet ondenkbaar dat het uitzicht over de bloemrijke akkers en weide in de toekomst hersteld kan worden. Met deze informatie en de staat waarin het landgoed zich momenteel begeeft is het de meest logische en historisch meest verantwoorde stap de tijd van de baron van Heeckeren als meest waardevol aan te merken en als uitgangspunt te gebruiken voor geleidelijke renovatie van het landgoed.

Deel 2 van het onderzoek, het beheerplan, gaat gedetailleerd in op de te nemen maatregelen, de visie en het streefbeeld.

Zichtlijn Vordenseweg

Nawoord

Van het Regelink is erg weinig bekend. Het onderzoek is gebaseerd op een bundeling van diverse informatiebronnen. De bonnebladen zijn geverifieerd naar veldonderzoek en oude foto's. Helaas is het niet gelukt informatie uit familiearchieven te bemachtigen om nog gedetailleerder te werk te kunnen gaan. In het archief van de familie van Heeckeren wordt van Jacob Adolph als, persona non grata, geen melding meer gemaakt.

Van de gravin Dumonceau is geen informatie gevonden daar de tijd niet toerikend genoeg is om deze familiearchieven door te spitten. Mogelijkheid bestaat ook dat de stukken terecht zijn gekomen in de archieven Schimmelpennick van der Oye. Er bestaat een reële mogelijkheid dat er een kasboekje boven komt van de gravin welke dan verwerkt zal worden in het beheerplan deel 2. Indien wenselijk geacht, is deze lijn in de familiearchieven verder te onderzoeken.

Monumentale beuk Van Heeckeren

Bronnen

Onderstaande bronnen zijn gebruikt voor het onderzoek en zijn alle in meer of mindere mate van belang geweest voor het onderzoek.

- Streek archief Doetinchem
- Gelderland bibliotheek Arnhem
- Universiteitsbibliotheek afd. speciale collecties Wageningen
- Waterschap Rijn en IJssel Doetinchem, Landgoederenonderzoek Baakse Beek 2006
- Jaarboek Achterhoek en Liemers, Jan Harenberg 2001
- RACM Zeist
- Gemeente archief Bronckhorst, afd. bouwzaken
-   , buurman van het Regelink.
Enkele generaties burens van het Regelink.
- Aanwezige oude afbeeldingen op het Regelink